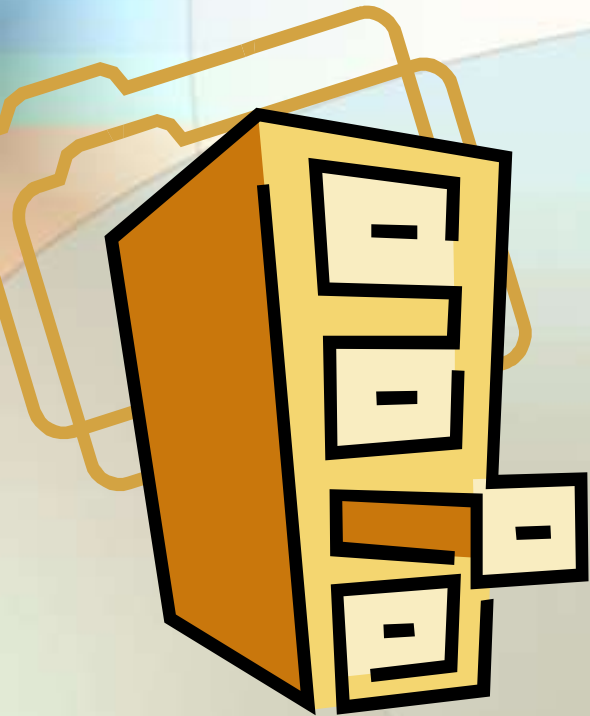
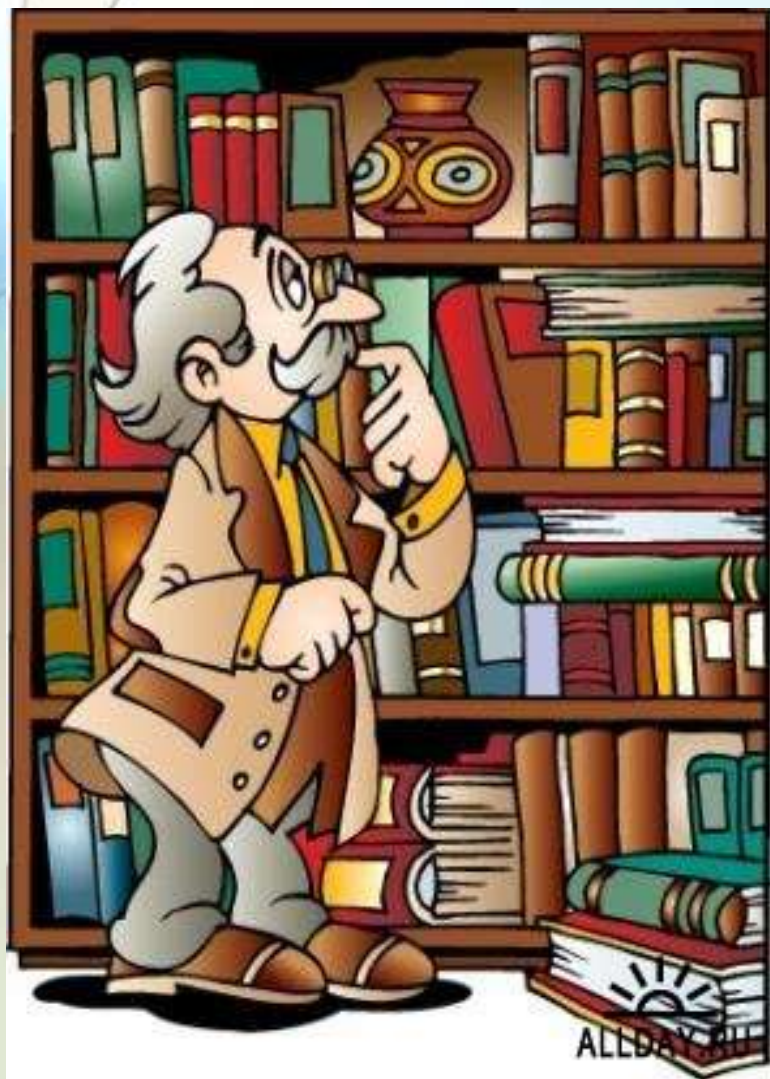

На допомогу самостійній роботі в Науковій бібліотеці ХНМУ

Слайд-лекція
2012

Знання полягає не
стільки в запасі
відомостей,
скільки в умінні
знайти їх

План

- Основні бібліотечно-інформаційні технології
- Поняття ДБА
- Алфавітний каталог
- Систематичний каталог
- Предметний каталог
- Електронний каталог
- Правила заповнення читацької вимоги
- Бібліографічне оформлення наукової роботи
- Приклади бібліографічного опису документів

Основні бібліотечно- інформаційні технології

Бібліотека

грец. bibliothēkē = biblion (книга) + thēkē (сховище)

- Зібрання документів всіх типів і видів
- Приміщення для зберігання всіх видів видань
- Установа, що забезпечує суспільне користування всіма видами документів, *а також здійснює інші бібліотечні послуги*
  - Бібліотека є посередником між читачем (користувачем) та документом (інформацією)

http://libr.knmu.kharkov.ua/

Новини та події

Путівник по бібліотеці

Електронний каталог

Пошук на сайті

Про бібліотеку

- Положення про Наукову бібліотеку
- Правила користування Науковою бібліотекою
- Додаткові послуги, що надаються на платній основі
- Історія бібліотеки
- Сьогодення бібліотеки
- Структура бібліотеки

Наші ресурси

- Електронний каталог
- Репозитарій ХНМУ
- Нові надходження
- Передплата періодичних видань на 2012 р.
- Передплата періодичних видань на 2011 р.
- Передплата періодичних видань на 2010 р.
- На допомогу студенту науковцю
- Бібліографічні покажчики

English medium

- [Information for students](#)
- [Guide to Library](#)
- [Library rules](#)
- [New books](#)

Вітаємо на сайті Наукової бібліотеки ХНМУ!

Наша мета – створити сучасну бібліотеку, яка може оперативно та якісно задовольнити інформаційні потреби користувачів.

Наші ресурси доступні для використання. Окрім власних, пропонуємо надійні ресурси світової мережі, які є

Бібліотека також пров організовує семінари та трен доступу до комерційних баз д

Отже, слідкуйте за інформаційно-бібліотечних новин та подій. З

Запрошуємо

28 листопада 2012 року (Леніна 4, корпус «Б») відбудеться **педіатрія: інформаційно-бібліотечна конференція**

У програмі:

1. Фахові онлайн-ресурси
2. Використання світових БД у
3. Доказова медицина. Кокранівський
4. Фахові періодичні видання у

- [Information for students](#)
- [Guide to Library](#)
- [Library rules](#)
- [New books](#)
- [Book exhibition](#)

Віртуальні виставки

- В.Я. Данилевський
- Святитель Лука

Наші праці

- 2012
- 2011
- 2010
- 2005-2009
- 2000-2004
- 1977-1999

Акція

Інтернет-ресурси

3. Доказова медицина. Кокранівська співдружність
4. Фахові періодичні видання у фонді НБ та Інтернеті : огляд
5. Інформаційні можливості сайту Наукової бібліотеки ХНМУ тощо

Регістрація учасників : 13.30

До уваги науковців та здобувачів

У відповідності до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 17.10.2012 р. № 1112 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» з 1 січня 2013 року для здобуття наукового ступеня обов'язкова наявність публікацій у виданнях іноземних держав або у виданнях України, які включені до переліку реферативних видань чи до міжнародних наукометричних баз, а також у електронних наукових фахових виданнях України.

SCImago Journal & Country Rank – рейтинг періодичних видань та країн на основі бази даних Scopus

Наукова періодика України у SciVerse Scopus

Електронні фахові видання України

ClinicalKey від Elsevier: 30 днів безкоштовного доступу

ClinicalKey - джерело надійної інформації з найбільш достовірних джерел: 1000 книг та 500 рецензованих журналів Elsevier, база даних ліків, доказової медицини, посібники, стандарти, відео-процедури тощо.

Тестовий доступ на 30 днів

е-Періодика

- Періодичні видання України
- Періодичні видання країн СНД

Web-навігатор

- Бібліотеки
- Електронні архіви, Портали, Навігатори
- Інформаційні ресурси з медицини
- Науково-дослідні установи
- Офіційні установи
- Патентні ресурси

Опитування

Як ви оцінюєте новий сайт бібліотеки ?

- Відмінно
- Добре
- Так собі
- Мені байдуже

Основні бібліотечно-інформаційні технології

- Формування бібліотечного фонду
- Каталогізація документів
- Бібліотечно-інформаційне обслуговування користувачів, надання послуг

Бібліотечно-інформаційні технології дозволяють організувати сукупність документів в єдине ціле (**бібліотечний фонд**) для ефективного обслуговування користувачів

Довідково- бібліографічний апарат

Довідково-бібліографічний апарат

Довідково-бібліографічний апарат (СБА) є засобом розкриття змісту фонду бібліотеки і надання допомоги користувачам в підборі документів

Фонд довідкових видань

Система традиційних карткових каталогів і картотек

Електронний каталог

Довідково-бібліографічний апарат

Фонд довідкових видань

- Енциклопедії
- Словники
- Довідники
- Атласи
- Класифікатори хвороб
- Путівники
- Бібліографічні посібники

Довідково-бібліографічний апарат

Система каталогів

➡ Каталог (грец.) = опис, перелік

Бібліотечні каталоги доповнюють один одного, розкриваючи склад і зміст фонду в різних аспектах. Мета бібліотечних каталогів - допомогти в підборі літератури. Традиційні каталоги складаються із стандартних каталожних карток, які містять відомості (бібліографічні записи) про документи, наявні в бібліотеці

Система каталогів

Традиційні каталоги і картотеки НБ ХНМУ (понад 2 млн. карток)

КАТАЛОГИ

- Алфавітний каталог книг
- Систематичний каталог соціально-економічної і природничонаукової літератури
- Предметний каталог медичної літератури
- Алфавітний каталог дисертацій
- Алфавітний і систематичний каталоги авторефератів дисертацій
- Алфавітний каталог художньої літератури
- Алфавітний каталог книг іноземними мовами

Традиційні каталоги і картотеки НБ ХНМУ (понад 2 млн. карток)

КАРТОТЕКИ

- Систематична картотека медичних книг з 1991 р.
- Систематична картотека газетних і журнальних статей соціально-економічної тематики
- Персоналії видатних учених
- Труди ХНМУ
- Праці учених ХНМУ
- Періодичні видання (вітчизняні і зарубіжні)
- Тематичні картотеки, наприклад:
  - Медична освіта*
  - Медицина на сучасному етапі*
  - Етика в медицині*
  - Травові питання в медицині*
  - Екологія людини*

Алфавітний каталог

Алфавітний каталог

Алфавітним називається каталог, в якому записи розташовуються в порядку прізвищ індивідуальних авторів, найменувань колективних авторів (установ і організацій) або назв документів

- ➡ **АК відповідає на питання:**
- які книги того або іншого автора є в даній бібліотеці
  - чи є в бібліотеці певна книга, автор і назва якої відомі
  - які видання і перевидання даної книги є в бібліотеці

Принцип розстановки карток в АК

- по першому слову запису (тобто авторові або заголовку)
- при збігу перших слів картки розставляються по другому слову, при збігу других слів - по третьому і так далі
- картки авторів з однаковими прізвищами розміщуються за алфавітом їх ініціалів
- картки на різні видання однієї і тієї ж книги розміщуються в обратнотронологічному порядку
- скорочену форму (аббревіатуру) розглядають як слово і ставлять в порядку алфавіту букв аббревіатури
- картки з записами українською і російською мовами розставляються за єдиним українсько-російським алфавітним рядом:

А Б В Г Д Е Є Ж З И І Й К Л М Н О П Р С Т У Ф Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Э Ю Я

Принцип розстановки карток в АК

- картки з записами іноземними мовами розставляються по тих же правилах
- у основі організації АК літератури іноземними мовами використовується латинський алфавіт:
A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

- **Наприклад:**

О болезнях

Об эффективности

Обезболивание

Овчаренко В.П.

Овчаренко Н.Г.

Охорона праці

Caret R. L.

Chang R.

Clinical Neuroanatomy

Eder D. J.

Fox S. I.

Handbook of Patient

Алгоритм пошуку в АК

Ящики АК забезпечені етикеткою з вказівкою букв алфавіту або складів, з яких починається перший і останній записи. Картки розташовуються за єдиним алфавітом прізвищ авторів або назв

Систематичний каталог

Систематичний каталог

Систематичним називається каталог, в якому записи розташовуються по галузях знання у відповідності до певної системи класифікації

- ➡ Складається з двох підсистем: безпосередньо СК та алфавітно-предметного покажчика (АПП) до нього
- ➡ СК розкриває бібліотечний фонд за змістом і відповідає на питання *які книги з певної теми є в бібліотеці, не маючи на увазі конкретних авторів або назв*

Принцип розстановки карток в СК

- По галузях знання відповідно до схеми класифікації - бібліотечно-бібліографічній класифікації (ББК) або Універсальній десятковій класифікації (УДК)
- Галузевий відділ ділиться на розділи, розділи - на рубрики
- У розділах і рубриках картки розставляються в алфавітному порядку або в зворотній хронології

Б Б К

1	Общенаучное и междисциплинарное знание	А
2	Естественные науки	
20	Естественные науки в целом	Б
22	Физико-математические науки	В
24	Химические науки	Г
26	Науки о Земле (геодезические, геофизические, геологические и географические науки)	Д
28	Биологические науки	Е
3	Техника. Технические науки	Ж/О
4	Сельское и лесное хозяйство. Сельскохозяйственные и лесохозяйственные науки	П
5	Здравоохранение. Медицинские науки	Р
6/8	Общественные и гуманитарные науки	
60	Общественные науки в целом	С
63	История. Исторические науки	Т
65	Экономика. Экономические науки	У
66	Политика. Политическая наука	Ф
67	Право. Юридические науки	Х
68	Военное дело. Военная наука	Ц
70/79	Культура. Наука. Просвещение	Ч
80/84	Филологические науки. Художественная литература	Ш
85	Искусство	Щ
86	Религия. Мистика. Свободомыслие	Э
87	Философия	Ю
88	Психология	Я
9	Литература универсального содержания	Я

У Д К

- 0** **Общий отдел**
- 1** **Философия. Психология**
- 2** **Религия. Теология**
- 3** **Общественные науки.**
- 4** *свободен*
- 5** **Математика. Естественные науки**
- 6** **Прикладные науки. Медицина. Техника**
- 7** **Искусство. Декоративно-прикладное искусство**
- 8** **Языкознание. Художественная литература.
Литературоведение**
- 9** **География. Биографии. История**

У Д К.

Основні ділення розділу з медицини

61 Медицина

611 Анатомия. Сравнительная анатомия

612 Физиология. Сравнительная физиология

613 Гигиена. Личная гигиена

**614 Социальная гигиена. Организация здравоохранения.
Санитария. Защита от несчастных случаев и их
предупреждение**

**615 Лекарствоведение. Фармакология. Общая терапия.
Токсикология**

616 Патология. Клиническая медицина

617 Ортопедия. Хирургия. Офтальмология

618 Гинекология. Женские болезни. Акушерство

619 Сравнительная патология. Ветеринария

У Д К.

Основні ділення класу 616

616 Патология. Клиническая медицина

616.1 Заболевания сердечно-сосудистой системы и крови в целом

616.2 Заболевания дыхательной системы. Отология

616.21 Оториноларингология

616.3 Заболевания пищеварительной системы

616.314 Зубы. Одонтология

616.4 Заболевания кроветворной системы и желез внутренней секреции. Эндокринные заболевания

616.5 Дерматология. Кожные болезни

616.6 заболевания мочеполовой системы

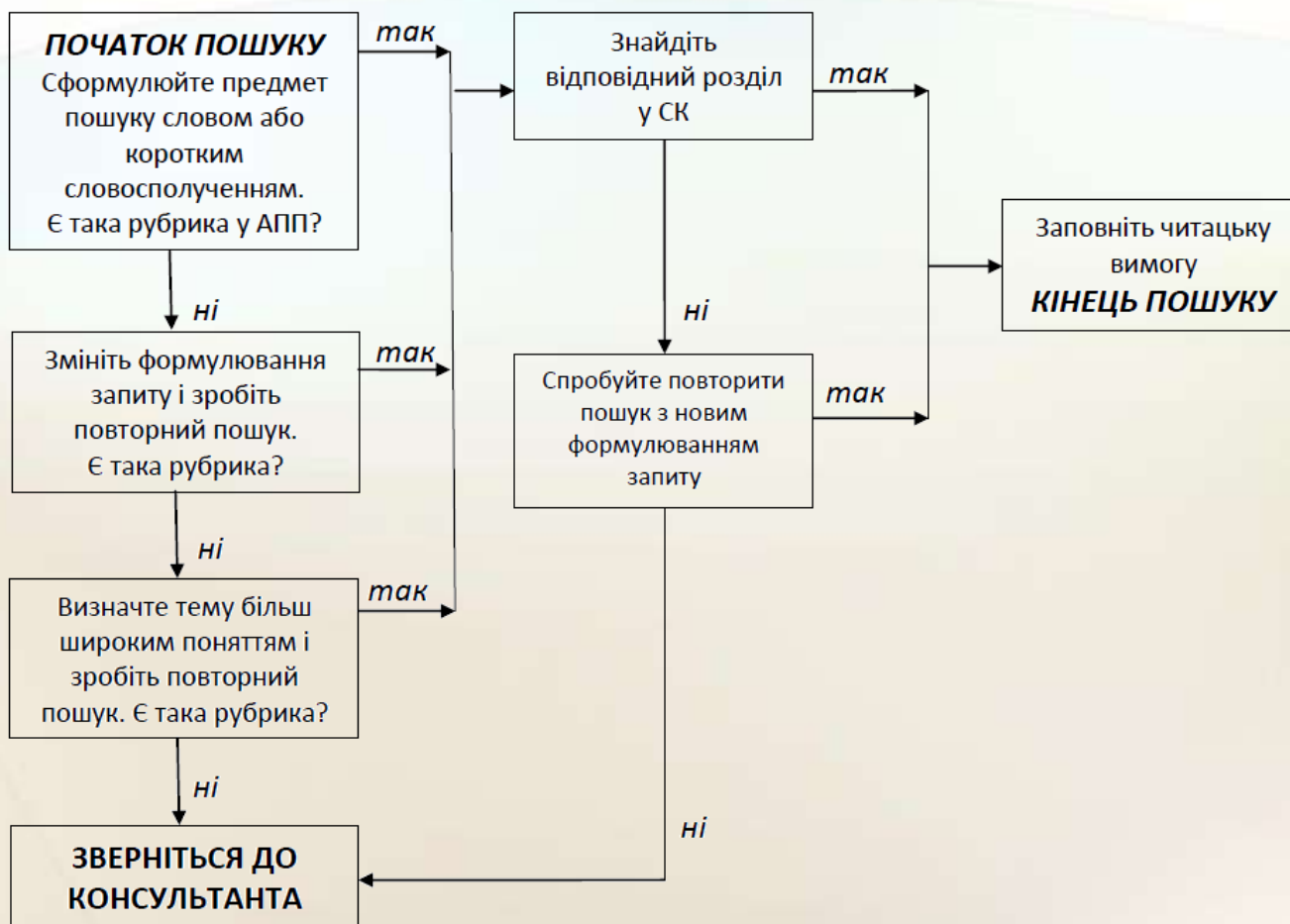
616.7 Заболевания опорно-двигательной системы

616.8 Невропатология. Неврология

616.9 Инфекционные (заразные) болезни

Алгоритм пошуку в СК

Ящики СК забезпечені етикеткою з вказівкою ділень класифікації, з яких починається перший і останній записи. Картки розташовуються в систематичному порядку - по галузях знання від загальних питань до більш дрібних

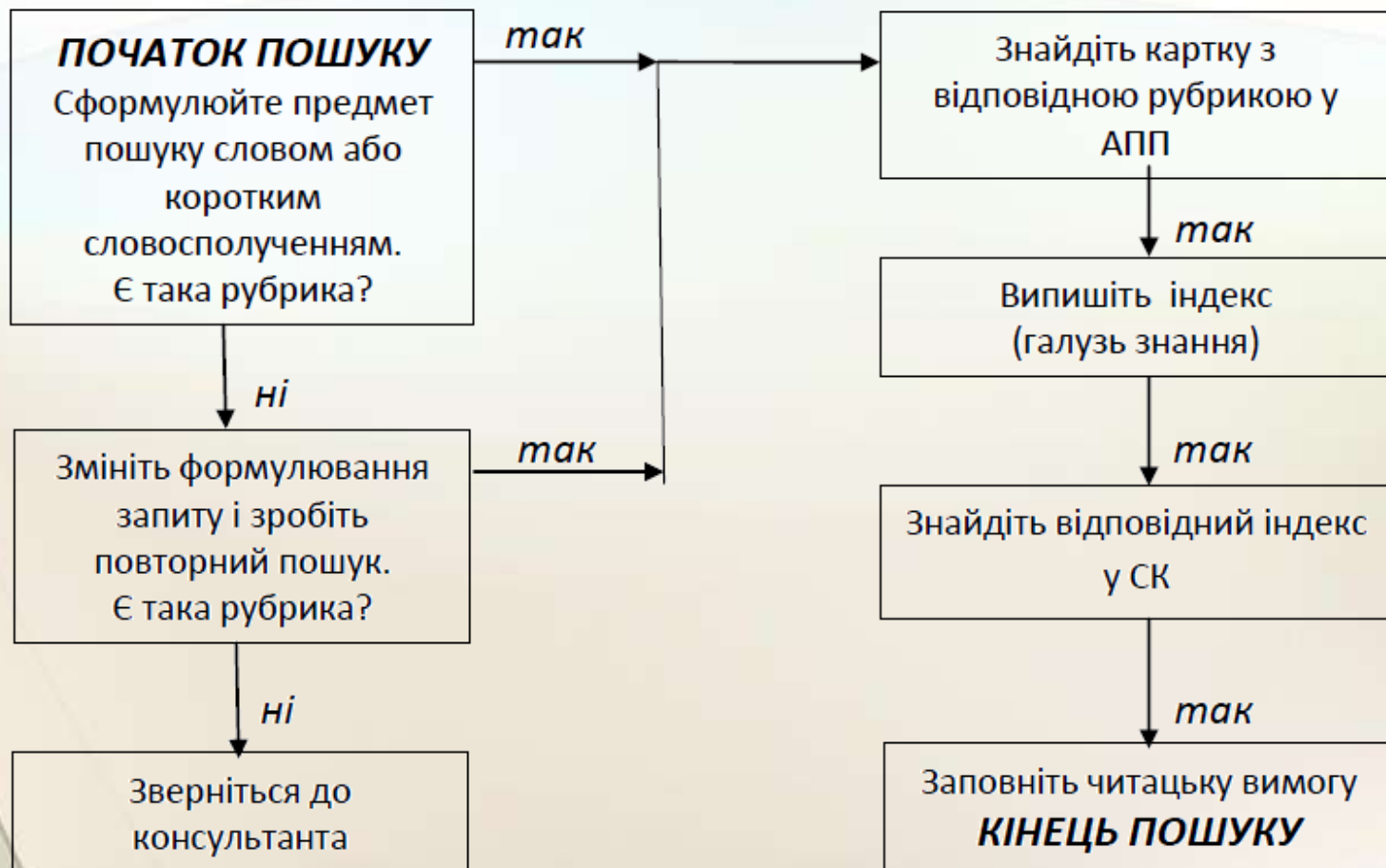

Алфавітно-предметний покажчик (АПП) - ключ до систематичного каталогу

- АПП визначає шлях пошуку необхідної інформації в СК і сприяє його оперативній повноті
- АПП є переліком предметних рубрик, що розкривають зміст відображених у СК документів з вказівкою відповідних класифікаційних індексів
- Картки з вказівкою рубрик розташовуються за алфавітом перших слів за правилами розстановки алфавітного каталогу, наприклад:
  - Гены – 28.04
  - География – 26.8
  - География религии – 86.2
  - Геохимия – 26.2
  - Государство и право, теория – 67.0

Алгоритм пошуку в АПП до СК

Алфавітно-предметний покажчик допомагає знайти ділення в систематичному каталозі або систематичній картотеці, якщо точно сформулювати предмет пошуку (поняття, явище, процес тощо). Ящики АПУ забезпечені етикеткою з вказівкою букв алфавіту або складів, з яких починається перший і останній записи

Предметный каталог

Предметний каталог медичної літератури

- Предметним називається каталог, в якому записи розташовуються в алфавітному порядку предметних рубрик
- З 1991 р. основою структури ПК є тезаурус MESH (Medical Subject Headings) - Медичні предметні рубрики
- ПК розкриває тематичний зміст фонду за всіма розділами медицини (з конкретного питання, про окремий предмет і близькі предмети), відображаючи всі види документів українською, російською та іноземними мовами: книги, збірки матеріалів конференцій, підручники, навчально-методичні посібники і рекомендації, статті з журналів і збірок

Предметний каталог медичної літератури

- Предметними рубриками є назви хвороб, органів і систем, лікувальних і діагностичних методів, фізіологічних процесів, лікарських препаратів тощо. Рубрики супроводжуються підрубриками
- Наприклад:

НОВООБРАЗОВАНИЯ

генетика

диагноз

иммунология

кровь

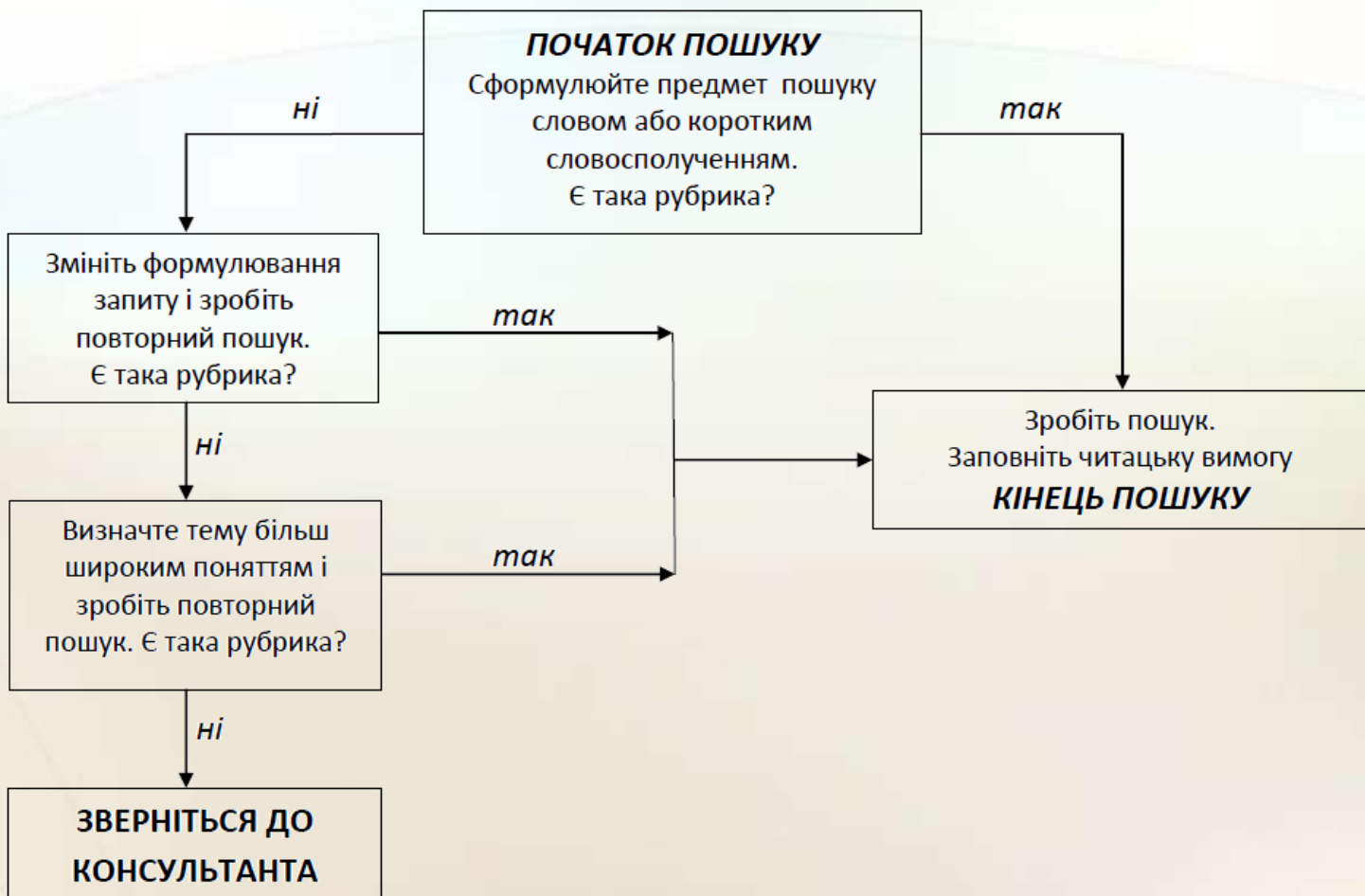
НОВООБРАЗОВАНИЯ БАЗАЛЬНОКЛЕТОЧНЫЕ

НОВООБРАЗОВАНИЯ ГИГАНТОКЛЕТОЧНЫЕ

НОВООБРАЗОВАНИЯ, ЛОКАЛИЗАЦИЯ

Алгоритм пошуку в ПК

Ящики ПК забезпечені етикеткою з вказівкою предметних рубрик, з яких починається перший і останній записи. Картки розташовуються за алфавітом предметних рубрик

Електронний каталог

Електронний каталог

- Електронним називається каталог в машиночитаемій формі, що працює в реальному режимі часу і надається в розпорядження користувачам бібліотеки (в т.ч. користувачам віддаленого доступу)
- ЕК виконує функції всіх традиційних каталогів - облікову, інформаційну і пошукову
- ЕК забезпечує одночасний багатоаспектний і оперативний пошук за автором, укладачем, редактором, заголовком, місцем видання, видавництвом, роком видання, ключовими словами і предметними рубриками, серією, місцем зберігання тощо

Електронний каталог

Об'єднує пошукові функції традиційних каталогів і картотек

Електронний каталог НБ ХНМУ

- Об'єднує пошукові функції всіх каталогів
- Ведеться з 1991 р. і налічує в online-доступі понад 140 тис. записів
- З 2008 р. використовується автоматизована бібліотечно-інформаційна система ІРБИС
- Містить відомості про книги, періодичні видання та статті з них, дисертації та автореферати дисертації електронні документи тощо
- Доступ до ЕК через Web-сайт бібліотеки

Правила складання запиту при пошуку в ЕК

Стандартний пошук

Область поиска

Ключевые слова

Поступления за год

<u>2010</u>		
Декабрь	Ноябрь	Октябрь
Сентябрь	Август	Июль
Июнь	Май	Апрель
Март	Февраль	Январь

Правила составления запроса при поиске ?

Выбрав необходимую область поиска (ключевые слова, автор, заглавие, год издания), введите запрос в поле ввода:

- При поиске **по ключевым словам** - фразу на естественном языке. Ключевые слова формируются практически из всех полей библиографического описания. Фраза разбирается на отдельные слова (цифры не учитываются!), которые морфологически нормализуются (только для русских слов!). При поиске по ключевым словам применяется алгоритм ранжирования найденных документов: список результатов поиска сортируется в порядке убывания ранга документа. Чем больше в найденном документе слов из запроса, чем эти слова ближе друг к другу и чем больше их суммарный вес - тем выше место документа в результате поиска.

Ссылка "Найти похожие", которая показывается в библиографическом описании найденных записей, формирует запрос на ранжированный поиск, включающий все ключевые слова записи.

- При поиске **по автору или заглавию** - фамилию или начало заглавия (в случае если оно точно известно). В это случае следует вводить только одного автора (или одно заглавие).
- При поиске **по году** - год издания (одно число).

Получив результат поиска Вы сможете таким же образом "уточнить" Ваш запрос (искать в найденном).

Правила складання запиту при пошуку в ЕК

Розширений пошук

Расширенный поиск по ключевым словам

Ключевые слова:

в

логика:

окончания слов: не учитывать / учитывать

Следующие уточняющие поисковые элементы объединяются логикой "И"

Тематика поиска:

Автор:

Вид издания:

ISSN/ISBN:

Год издания: с по

Формат показа:

Правила составления запроса при поиске ?

При поиске по ключевым словам Вы имеете возможность выбрать дополнительные режимы формирования поискового запроса:

- **Квалификация** - в каком именно поле должны содержаться данные ключевые слова (или одно слово).
- **Логика** - каким образом объединять ключевые слова если их несколько в поисковый запрос - по логике "И - ИЛИ - НЕТ". При логике "С РАНЖИРОВАНИЕМ" применяется алгоритм ранжирования найденных документов: список результатов поиска сортируется в порядке убывания ранга документа. Чем больше в найденном документе слов из запроса, чем эти слова ближе друг к другу и чем больше их суммарный вес - тем выше место документа в результате поиска.
- **Усечение** (применять правое усечение или нет). В случае применения усечения система попытается отсечь морфологическое окончание каждого слова (только в случае русского языка!).

Указав **дополнительные поисковые поля** (Автор, Вид издания, ISSN/ISBN, Год издания), вы уточняете запрос. Каждый дополнительный элемент объединяется с предыдущим логикой "И".

Правила складання запиту при пошуку в ЕК

Професійний пошук

Поисковые поля, объединенные различной логикой

Область поиска: Ключевые слова Усечение

Формат представления: полный формат (новый ГОСТ)

Поисковый запрос:

Операторы присоединения: И ИЛИ НЕТ

Комплексный поисковый запрос:

Поиск Очистить

Правила составления запроса при поиске ?

С помощью кнопок "Операторы присоединения", задавая строку запроса в поле ввода "Поисковый запрос" и "Область поиска", Вы можете сформулировать "Комплексный поисковый запрос", который включает различные элементы, объединенные разной логикой. При формулировке поискового выражения в поле ввода Комплексный поисковый запрос можно использовать точно определенные термины и усеченные справа символом \$ термины.

Можно объединить два или более терминов поиска в поисковое выражение с помощью операторов поиска (в порядке убывания приоритета):

Оператор правого усечения - символ \$

И, НЕТ - символы *, ^

ИЛИ - символ +

Для изменения порядка выполнения операций можно применять скобки как и в обычной алгебре, например:

$((A+B)*C)+((D+E)+F)^G$

При формировании поисковых выражений необходимо придерживаться следующих простых синтаксических правил:

1. Никакие два логические оператора не могут располагаться рядом.
2. Используемые скобки должны быть парными.

Правила складання запиту при пошуку в ЕК

Пошук за словником

Вид словаря	Ключевые слова	Автор	Заглавие	Год издания
Alfabet	A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z			
Алфавит	А Б В Г Д Е Ж З И К Л М Н О П Р С Т У Ф Х Ц Ч Ш Щ Э Ю Я			

1	SE1 BETA	1	ABELSON
1	SE10 SUP 4	24	ABERRATIONS
2	SE130~ ROMAN {МКМОЛЬ~ CDOT ~XB SUP -1 ~ CDOT ~Л SUP -1 }	1	ABILITY
1	SEALPHA	2	ABL
1	SEROMAN B SUB 6	7	ABNORMAL
1	SEROMAN TX SUB 2	103	ABNORMALITIES
3	AB	7	ABO
1	ABANDONED	1	ABORTIFACIENT
61	ABDOMEN	60	ABORTION
132	ABDOMINAL	5	ABRASION

Ключ:

Правила составления запроса при поиске ?

На этой странице Вы можете найти нужный термин словаря, установив "Вид словаря".

Кнопка "Далее" позволяет листать словарь, начиная с термина, введенного в поле ввода "Ключ".

Термины словаря сформированы в виде поисковых гиперссылок.

Слева от термина - число поисковых ссылок (отличается от числа документов содержащих данный термин!).

Правила заповнення читацької вимоги

Правила заповнення читацької вимоги на КНИГУ

Для отримання документів з книгосховища користувач зобов'язаний заповнити листок читацької вимоги на кожен окремий документ

Замовляючи книгу, необхідно вказати:

- шифр
- прізвище автора
- назву
- місце та рік видання

612.015(02)

Г

Губський Ю.І.

Біоорганічна хімія : підручник / Ю. І. Губський. - 2-ге вид., доп. - К. : Нова книга, 2007. - 432 с.

ЛИСТОК ЧИТАТЕЛЬСКОГО ТРЕБОВАНИЯ

Фамилия, и., о. Петренко

Чит. билет № 8125 | Дата 11.09.09

Шифры 612.015(02) Г

Автор Губський Ю.І.

Заглавие біоорганічна хімія

Место изд. К. Год 2007

Том _____ Вып. _____ №№ _____

Подпись читателя Петр

Правила заповнення читацької вимоги на номер журналу

Якщо необхідна стаття з журналу, читацька вимога заповнюється на номер журналу, в якому було опубліковано статтю

Замовляючи журнал, необхідно вказати:

- назву журналу
- рік
- том
- номер (випуск)

ЛИСТОК ЧИТАТЕЛЬСЬКОГО ТРЕБОВАННЯ

Фамілія, и. о. Петренко

Чит. билет № 8125 | Дата 11.09.09

Шифри _____

Автор Харківська

Заглав'я Хірургічна школа

Место изд. _____ Год 2009

Том _____ Вып. _____ №№ 1

Подпись читателя Петр

Бойко В. В.
 Загальна анестезія в каротидній хірургії /
 В.В. Бойко, В.Є. Мегера, В.І. Щербаков //
 Харківська хірургічна школа. - 2009. - N 1. -
 С. 65-70.

Бібліографічне оформлення наукової роботи

Список літератури

- Вивчення літератури і складання бібліографічного списку джерел – важлива частина процесу написання наукової роботи
- Список складається з сукупності бібліографічних записів, що включають описи використаних або цитованих документів
- Список літератури дозволяє визначити джерелознавську базу дослідження і скласти уявлення про наукові позиції автора
- Список розміщується після основного тексту роботи
- Кожен бібліографічний запис в списку отримує порядковий номер і починається з червоного рядка

Список літератури

Існують різні способи угруповання документів в бібліографічних списках:

- *алфавітний* - у загальному алфавіті прізвищ авторів і назв документів
- *нумераційний* - в порядку посилання на документи в основному тексті роботи (рекомендується ВАК України)
- *систематичний* - по окремих галузях знання, питаннях і темах в їх логічній підпорядкованості
- *хронологічний* - у хронології публікації документів або хронології подій
- *по розділах роботи* - у алфавітному або хронологічному порядку
- *по видах джерел* - офіційні документи, наукова література, довідники і так далі

Бібліографічний опис документів

- З метою правильного оформлення списку літератури необхідно знати правила бібліографічного опису документів
- Бібліографічний опис - сукупність бібліографічних відомостей про документ, його складову частину або групу документів, приведених за певними правилами і необхідних і достатніх для загальної характеристики і ідентифікації документа
- Джерелом бібліографічних відомостей є документ в цілому і насамперед його титульний лист, а при його відсутності - обкладинка
- До бібліографічного опису пред'являється ряд вимог: точність, повнота, одноманітність
- Надійність і достовірність бібліографічної інформації досягається за рахунок уніфікації і стандартизації приведення основних відомостей про документ

Стандарти, що регламентують складання бібліографічного запису

- **ДСТУ ГОСТ 7.80:2007** Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання
- **ДСТУ ГОСТ 7.1:2006** Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання
- **ДСТУ 3582-97** Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила
- **ГОСТ 7.12-93** Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила
- **ГОСТ 7.11-78** Сокращение слов словосочетаний на иностранных европейских языках в библиографическом описании

Структура бібліографічного запису

- Заголовок опису (прізвище автора)
- *Бібліографічний опис (БО) – основна частина бібліографічного запису*
- Класифікаційні індекси
- Предметні рубрики
- Реферат, анотація
- Шифр зберігання
- Інші елементи

Структура бібліографічного опису

- Бібліографічний опис (БО) документа складається з фрагментів (областей опису), що приводяться в певній послідовності, містять зведення про конкретну ознаку видання, статті, патенту, електронного ресурсу. Кожна область опису відділяється умовним розділовим знаком

- Загальна схема бібліографічного опису документа в цілому:

Основное заглавие : сведения, относящиеся к заглавию / сведения об ответственности. – Сведения об издании. – Место издания : Издательство, Дата издания. – Объем. – (Основное заглавие серии; номер выпуска серии).

- Загальна схема бібліографічного опису складової частини документа:

Сведения о составной части издания // Сведения об издании, в котором помещена составная часть

Структура і состав БО документа в цілому

Желібо Є. П. **Безпека життєдіяльності : навчальний посібник для вищих навчальних закладів / Є. П. Желібо, Н. М. Заверуха, В. В. Зацарний ; за ред. Є. П. Желібо. – 6-те вид. – К. : Каравела, 2009. – 342 с.**

Основное заглавие : сведения относящиеся к заглавию	/ Первые сведения об ответственности ; последующие сведения	Сведения об издании	Место издания : Издательство, дата издания	Объем
Область заглавия и сведений об ответственности		Область издания	Область выходных данных	Область физ. характеристики
		Область специфических сведений		

Структура і состав БО складової частини документа (аналітичний БО)

Капустник В. А. Показники обміну сполучної тканини у хворих на вібраційну хворобу з супутнім хронічним обструктивним захворюванням легень / В. А. Капустник, О. Л. Архіпкіна // Медицина сьогодні і завтра. – 2009. – N 2. – С. 64-68.

<p>Сведения о составной части документа (название статьи, сведения об ответственности)</p>	<p>// Сведения об идентифицирующем документе (название журнала)</p>	<p>. – Сведения о местоположении составной части в документе (год, том, номер, страницы)</p>
--	---	--

Приклади бібліографічного опису документів

Приклади бібліографічного опису

Книги

Одного автора

Голованов С. О. Всесвітня історія : навчальний посібник для студентів вузів / С. О. Голованов. – 2-ге вид. – К. : Каравела, 2009. – 295 с. – (Вища освіта в Україні).

Двох авторів

Лісовий В. М. Історія охорони здоров'я в Харкові : навчальний посібник / В. М. Лісовий, І. Ю. Робак ; МОЗ України, Харк. нац. мед. ун-т. – Х. : ХНМУ, 2008. – 178 с.

Трьох авторів

Козько В. М. Особливості медсестринського процесу в інфектології. Сестринське спостереження за хворим : навч.-метод. посібник / В. М. Козько, Т. Г. Парафейник, Н. Ф. Меркулова ; МОЗ України, Харк. держ. мед. ун-т, Харк. базовий мед. коледж № 1. – Х., 2007. – 91 с.

Приклади бібліографічного опису

Книги

Чотирьох авторів

Гігієнічна характеристика виробничого середовища та трудового процесу : навчальний посібник для студ. мед. вузів та лікарів-інтернів / М. П. Воронцов, М. В. Кривоносов, В. О. Коробчанський, І. С. Кратенко ; МОЗ України, Харк. держ. мед. ун-т. – Х. : ТО Ексклюзив, 2002. – 180 с.

П`яти і більше авторів

Перинатологія : посібник для акушерів, неонатологів та сімейних лікарів / Б. М. Венцковський, Я. М. Вітовський, Н. І. Волошина [та ін.] ; відп. ред. Ю. Г. Антіпкін [та ін.]. – Кіровоград : Поліум, 2007. – 567 с.

Перекладені видання

Фаллер Д. М. Молекулярная биология клетки : пер. с англ. / Д. М. Фаллер, Д. Шилде. – М. : Бином-Пресс, 2003. – 272 с.

Протоколи для вагітностей високого ризику / ред. : Д. Т. Квінан, Д. С. Хоббінс, К. У. Спонг ; пер. з англ. Т. В. Кончаківської. – К. : Фенікс, 2009. – 770 с.

Приклади бібліографічного опису

Багатотомні видання

Зведений опис

Возіанова Ж. І. Інфекційні паразитарні хвороби : навч. посібник / Ж. І. Возіанова. – 2-ге вид. – К. : Здоров'я, 2002. – 3 т.

Окремий том

Возіанова Ж. І. Інфекційні паразитарні хвороби. У 3 т. : навч. посібник / Ж. І. Возіанова. – 2-ге вид. – К. : Здоров'я, 2002. – Т. 2. – 638 с.

Приклади бібліографічного опису

Збірки наукових праць, матеріалів конференцій

Проблеми радіаційної медицини та радіобіології : збірник наукових праць. Випуск 13 / голов. ред. В. Г. Бебешко – К. : Наук. центр радіаційн. медицини АМН України, 2007. – 358 с.

Сучасні проблеми діагностики, лікування та профілактики артеріальної гіпертензії : матеріали наук.-практ. конф., 26 березня 2009 р. / МОН України, МОЗ України, Ін-т терапії ім. Л. Т. Малої АМН України, Харк. нац. мед. ун-т ; ред. рада : О. Я. Бабак [та ін]. – Х., 2009. – 118 с.

Експериментальна та клінічна ендокринологія : Фундаментальні та прикладні питання (П'яті Данилевські читання) : Матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, Харків, 9-10 лютого 2006 р. / Харк. держ. мед. ун-т. – Х., 2006. – 109 с.

Приклади бібліографічного опису Дисертації і автореферати

Сірик В. О. Зміна імунного статусу, функціональної активності ендотелію і тромбоцитів у хворих на артеріальну гіпертензію та їх корекція : дис. ... канд. мед. наук : 14.01.11 / В. О. Сірик ; Харк. нац. мед. ун-т. – Х., 2009. – 212 с.

Дубей Л. Я. Особливості розвитку вторинного імунодефіциту та його діагностика при гострій лімфобластній лейкемії у дітей : дис. ... д-ра мед. наук : 14.01.10 / Л. Я. Дубей ; Ін-т патології крові та трансфузійної медицини. – Львів, 2008. – 283 с.

Захаров О. Г. Вміст стабільних метаболітів оксиду азоту та ремоделювання лівого шлуночка серця при нефрогенній гіпертензії : автореф. дис... канд. мед. наук: 14.01.02 / О. Г. Захаров; Харк. держ. мед. ун-т. – Х., 2005. – 20 с.

Приклади бібліографічного опису

Законодавчі і нормативні документи

Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 06.04.2000 р. № 1645-III (із зм. і доп.) // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 22. – С. 344-352.

Про лікарські засоби: Закон України від 04.04.1996 р. N 123/96-ВР (із зм. і доп.) / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парламентське вид-во, 1997. – 24 с. – (Закони України).

Медична статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько ; М-во охорони здоров'я України, Голов. упр. охорони здоров'я та мед. забезп. м. Києва, Київ. міськ. наук. інформ.-аналіт. центр мед. статистики. – К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. – 459 с. : табл. – (Нормативні директивні правові документи).

ДСТУ 3008–95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення. – Введ. 23.02.95. – К.: Держстандарт України, 2005. – 38 с. – (Держ. стандарти України).

Приклади бібліографічного опису

Патентні документи

Пат. 81883 Україна, МПК С 21N 5/02. Поживне середовище для культивування стовбурових клітин / А. А. Сколожабський, В. М. Лісовий. – № 200703097; заявл. 23.03.07; опубл. 11.02.08, Бюл. № 3.

Пат. 2179027 Российская Федерация, МПК А 61К 35/14. Гематоген / О. И. Кочерга. – 20000131551/14; заявл. 18.12.00; опубл. 10.02.02, Бюл. № 5.

або

Поживне середовище для культивування стовбурових клітин : пат. 81883 Україна : МПК С 21N 5/02 / А. А. Сколожабський, В. М. Лісовий. – № 200703097; заявл. 23.03.07; опубл. 11.02.08, Бюл. № 3.

Гематоген : пат. 2179027 Российская Федерация : МПК А 61К 35/14 / О. И. Кочерга. – 20000131551/14; заявл. 18.12.00; опубл. 10.02.02, Бюл. № 5.

Приклади бібліографічного опису

Інформаційні листи

- **Удосконалення** місцевого лікування хронічного герпетичного стоматиту (Herpes labialis): інформаційний лист про нововведення в системі охорони здоров'я № 141-2010 / І.І. Соколова, О.Г. Денисова ; ХНМУ, Укрмедпатентінформ. – К. : Укрмедпатентінформ, 2010. – 4 с.
- **Нові** можливості в профілактиці та лікуванні альвеолітів при видаленні зубів : інформаційний лист про нововведення в системі охорони здоров'я № 142-2010 / О.Ю. Стоян, І.І. Соколова, В.В. Любий, О.В. Андрусенко ; ХНМУ, Укрмедпатентінформ. – К. : Укрмедпатентінформ, 2010. – 4 с.
- **Метод** послідовної оцінки стану місцевого імунітету порожнини рота за допомогою визначення електрофоретичної активності клітин буккального епітелію: інформаційний лист про нововведення в системі охорони здоров'я № 81-2000 / В.Ф. Куцевляк, О.Г. Денисова ; ХГМУ. – К. : Укрмедпатентінформ, 2000. – 2 с.

Приклади бібліографічного опису Електронні ресурси

Локального доступу

Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III– IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П.М. Чуєв. – 80 Min / 700 MB. – Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. – (Бібліотека студента-медика = Medical student's library : започатк. 1999 р.). – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

Винаходи в Україні: Національний CD-ROM [Електронний ресурс] / М-во освіти і науки України, Держ. департамент інтелектуал. власності, Держ. підприємство «Укр. ін-т пром. власності». – К., 2005. – № 1-12. – 2 CD-диска,.

Віддаленого доступу

Ходош Э. М. Врачебная деятельность: проблемы и задачи [Электронный ресурс] / Э. М. Ходош, В. П. Кидонь // Здоров'я України. – 2006. – № 145. – Режим доступа: <http://www.health-ua.com/articles/1331.html>

Денисов И. Классификация вибрационной болезни [Электронный ресурс] / И. Денисов // Искусство медицины. – Режим доступа: <http://clinic.inventech.ru/professional/professional-0007.shtml>

Приклади бібліографічного опису

Статті з періодичних видань та збірок

Лісовий В. М. Навчальні науково-практичні комплекси та їх роль у підготовці спеціалістів / Володимир Лісовий // Новий колегіум. – 2008. – № 1. – С. 18-19.

Кравець А. В. Исторические представления о поджелудочной железе / А. В. Кравец, В. П. Кравец // Вісник Сумського державного університету. Сер. Медицина. – 2008. – № 1. – С. 26-31.

Пасієшвілі Н. М. Планування сім'ї в практиці сімейного лікаря / Н. М. Пасієшвілі, О. Г. Карпенко // Вклад молодих вчених в розвиток медичної науки і практики: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф (з міжнар. участю), присвяч. пам'яті акад. Л. Т. Малої, Харків, 12 квіт. 2006 р. / Харк. держ. мед. ун-т. – Х., 2006. – С. 81-82.

Development and evaluation of an in vitro method for prediction of human drug absorption / Corti G., Maestrelli F., Cirri M. et al. // I. Assasment of artificial membrane composition. Eur. J. Pharm. Sci. – 2006. – № 4. – P. 346-353.

Приклади бібліографічного опису

Розділи, глави

Мороз В. А. Дерматози / А.В. Мороз // Фармацевтична енциклопедія. – К., 2005. – С. 258-259.

Rubin Lewis I. Легочная гипертензия / Lewis I. Rubin // Парсонз Полли Э. Секреты пульмонологии / Полли Э. Парсонз, Джон Э. Хеффнер. – М., 2004. – Гл. 40. – С. 307-311.

Тетяна Павленко,
*заступник директора з
інформаційних технологій НБ ХНМУ*

707 72 95

libr@knmu.kharkov.ua